

כ' חשוון, תשע"ד, 24.10.13

גיליון מס' 380

פרשת חיי שרה

הנישואים בפרשתנו ומשמעותן לימינו

מאת אריק הר זהב, קיבוץ כפר עציון

ממרומי הקידמה של המאה ה-21 נראית לנו פרשת נישואי יצחק ורבקה מגוחכת משהו. היש אדם מודרני שמוכן להתחתן כך? אמחיש את הבעיה באמצעות מספר תהיות:

מי שולח עבד (או סתם שליח) למשימה כזו? מה ניתן ללמוד על הכלה ממפגש חטוף ליד הבאר כאשר עשרות שנים מורכבות מצפות לזוג נשוי יחד? האם לאחר המגדנות והצמידים הייתה לרבקה אפשרות לסרב לתוכניתו של העבד? ומי בימינו תיפול בשעה שתחזה בבעלה לעתיד? מי תתכסה בצעיף כשיכירו ביניהם?

לפחות הסוף כאן הוא טוב: האהבה שורה בין יצחק לרבקה: "ותהי לו לאשה ויאהבה". בסיפור הנישואין הבא בפרשה האהבה בין בני הזוג לא מוזכרת: "ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה". קטורה יולדת ששה ילדים, ומהם יש לאברהם עשרה נכדים. ומכאן ממשיך הסיפור שנראה כשייך לרשויות הרווחה: "ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וישלחם מעל פניו... בעודנו חי..." זו לא צוואה לפני המוות שמחלקת הכל לאחד הילדים, אלא גירוש (אמנם עדין ולא אלים) מאולץ שגוזר את חיי המשולחים לגלות הרחק במקום אחר.

ארבעת אלפים שנים אחרי זה, נדמה שהאנושות התקדמה בצעדי ענק. מעמד האשה הוא עניין מדובר, ועמו חל שיפור ניכר ביחס לנשים. ברית הנישואין בין בני זוג נערכת כיום באופן שיוויוני יותר מימי קדם. קיימת מודעות ליחס הוגן ואוהב כלפי ילדי המשפחה, וההורות אינה מסתפקת רק בציפייה שהילד יהפוך כבר למבוגר עובד ומועיל לחברה.

ועם כל זה, מקרי הגירושין הולכים ומתרבים, וידיהם של יועצי הנישואין וההורים מלאות עבודה. אחת לזמן מה אמצעי התקשורת חושפים סיפורים נוראים שממחישים עד כמה עמוק אפשר ליפול. בספרי המקצוע חוזרים ומזכירים לנו ערכים כמו: הקשבה, הכלה, אמון, שיתוף, וכו', אבל לא קל ליישם את התיאוריות במציאות הפתלתלה.

ובכן, מה ניתן ללמוד מהמקרא?

עם כל ההבדלים בין ימי קדם לבין ההווה, שני סיפורי הנישואין בפרשה, הארוך (מסע שמסתיים בנישואי יצחק ורבקה) והקצר (ציון נישואי אברהם וקטורה ותולדותם) מייצגים שתי מטרות עילאיות בנישואין, שגם אלפי שנים לא יטשטשו:

1. בניית קשר זוגי

2. העמדת דור המשך

קשר בין בני זוג נבנה מתוך הכרת תכונותיהם, מתוך מבחן מאולתר בבאר המים, מתוך שיחה עם המשפחה, מתוך מפגש בין החתן לכלה. אולם, בהעמדת דור המשך די לציין ביושב שמות ומספרים. אין צורך באהבה, ומה שנראה כגירוש הוא דרך לפזר את המשפחה כדי שתמשיך את דרכה הלאה.

שני הערכים הללו הינם כה חשובים, ולכן הופכים את התיאור בפסוקים לנצחי ומשמעותי אפילו בדור מתקדם של פייסבוק, ושל מידע נרחב בתורות הנפש ובמדע החומרים. גם אם חלק מהפרטים בסיפור הינם ארכאיים ולא לווונטיים, הרי שהכלל קשור אלינו עד מאוד.

האם יכול איש לממש את שתי המטרות הללו עם אשה אחת? במעט סיפורי הנישואין שהמקרא חושף בפנינו חשיפת הרגשות הינה דלה. ב"חיי שרה" מתגלית אהבתם של יצחק ורבקה, אך בהמשך מסתבר שרבקה עקרה. בנם של יצחק ורבקה יזדקק לשתי נשים כדי לממש גם אהבה וגם צאצאים. רחל העקרה תהיה אהובתו ולא תלד את ילדיו. דוד המלך, ששאלת יורשו נמצאת בהפטרות השבת, נשא שמונה נשים לפחות (עפ"י המתואר בספרים שמואל ודברי הימים א') ואין אזכור בכתובים לקשר רגשי בינו לבין רוב נשותיו.

נראה שהזמנים שחלפו מציבים בימינו אתגר – להצליח לקיים חיי משפחה המבוססים על אהבה הדדית ועל דאגה לדור הבא. ואלה שזוכים לממש בחייהם את הערכים הללו, שכינה ביניהם. לזאת נתפלל, ולזאת נחנך את עצמנו ואת הסובבים אותנו.

אריק הר-זהב הוא חבר קיבוץ כפר עציון. נשוי באושר לתהילה ואב לשבעה ילדים. מלמד במוסדות תיכוניים ברחבי גוש עציון ועוסק למעלה מעשור בחינוך סביבתי.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בעזרת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בעזרת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il